

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Лукаш О.А., Ткаченко Г.В.

Конкурентоспроможність підприємства, галузі, країни є важливим атрибутом ринкової економіки. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівного комплексу сьогодні може стати рушійною силою інноваційного зростання економіки країни в цілому. Метою даного дослідження є аналіз джерел конкурентних переваг машинобудівного комплексу України та заходи щодо їх забезпечення.

Причини неконкурентоспроможності більшої частини продукції вітчизняного машинобудування :

- ресурсні обмеження;
- невідповідність ціни і якості;
- оборонна орієнтація машинобудівної продукції.

Саме тому аж до 2000 року тривало зменшення обсягів виробництва

З появою нових чинників:

- суттєвого зростання внутрішнього платоспроможного попиту на промислову продукцію;

- зміни структури кінцевого споживання на користь товарів довгострокового користування став можливим вихід вітчизняної машинобудівної продукції на зовнішній ринок.

Понад 2 тис українських підприємств працюють в галузі машинобудування, забезпечуючи близько 15% експорту країни. Практично всі лідери галузі належать українським фінансово-промисловим групам. За величиною валового доходу найбільшими компаніями є Азовмаш, Укрвуглемаш та Мотор Січ. В автомобілебудуванні лідерами є Запорізький автомобільний завод, компанія "Eurocar" (складальне виробництво авто Skoda, Opel), Львівський автомобільний завод.

Як відомо, машинобудівна галузь української економіки зберігає свої позиції на міжнародному ринку високотехнологічної продукції, зокрема в аерокосмічній галузі, суднобудуванні, виробництві нових матеріалів, біотехнології, регулюванні хімічних, біохімічних та біофізичних процесів. Задля збереження цих позицій і надалі необхідно

інтенсифікувати зовнішньоторговельну діяльність за рахунок підвищення ефективності використання експортного потенціалу галузі, зокрема для зменшення розриву між експортоспроможністю та імпортоємністю. Важливе місце займає проблема імпортої залежності внутрішнього ринку: більш швидкими темпами зростає споживання імпортованих машин і устаткування, ніж їх вітчизняних аналогів.

Подальший розвиток експорту машинобудівного комплексу

України, як галузі, що є провідником інновацій, повинен стати важливим елементом структурної перебудови і технічної модернізації машинобудівного комплексу України.

Сьогодні Україна не має у своєму розпорядженні власних інвестиційних ресурсів, достатніх для форсованого проведення курсу переведення своєї промисловості на шлях інноваційно-конкурентного розвитку. На жаль, головною формою залучення закордонних коштів підприємствами стали кредити, хоча більш ефективними є іноземні інвестиції в інноваційну діяльність. Усього в 2004 р від іноземних інвесторів надійшло коштів на суму 130 млн. грн. з них на дослідження і розробки 27,6 млн. грн. ,в машинобудівну галузь всього надійшло коштів на суму 3,6 млн. грн.(2,26 %). Тим паче спостерігається збільшення обсягів відвантаженої інноваційної продукції

Наведені тенденції свідчать про поступову модифікацію структури експорту в напрямку збільшення частки інноваційних товарів. Але ці тенденції є дуже слабкими і потребують всебічної підтримки з боку держави. Найбільшою загрозою є не просто не конкурентоспроможність продукції, підприємств, галузей, національної економіки в цілому ,а ймовірність так званого "системного відриву" її від групи провідних країн через несумісність технологій, низьку здатність економіки до інвестицій та нововведень, а також структурно-галузеву та інституціональну несумісність. Результативність подальшого розвитку міжнародного трансферу наукоємної продукції залежить від її конкурентоспроможності, обумовленою загальною промисловою та інноваційною політикою. Вагомим інструментом досягнення успіху в цій справі може бути національна система технологічного регулювання, важливою складовою якої є державні системи стандартизації, метрології, ліцензування та сертифікації продукції .